

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 3.
ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.3.120>

УДК 656.615:330.322:338.242

*А. А. Фіалковська,
к. е. н., доцент, доцент кафедри «Економіка і фінанси»,
Одеський національний морський університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1318-9127>*

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПОРТОВИХ СТИВІДОРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

*A. Fialkovska,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department
"Economics and Finances", Odessa National Maritime University*

DEVELOPMENT OF AN INVESTMENT STRATEGY FOR PORT STEVEDORING ENTERPRISES BASED ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT PRINCIPLES

У статті досліджено теоретичні та методичні аспекти формування інвестиційної стратегії розвитку портових стивідорних підприємств у контексті сучасних трансформацій транспортно-логістичних систем та посилення вимог до забезпечення сталого розвитку. Розглянуто особливості інвестиційної діяльності підприємств портової галузі та визначено ключові фактори, що впливають на ефективність стратегічного управління інвестиціями. Обґрунтовано важливість інтеграції принципів сталого

розвитку та ESG-підходів у процес формування інвестиційної стратегії портових підприємств. Систематизовано основні групи інвестиційних ризиків, характерних для діяльності портових стивідорних підприємств, зокрема економічні, фінансові, інфраструктурні, екологічні та регуляторні ризики. Запропоновано модель формування інвестиційної стратегії портового підприємства, яка передбачає послідовне здійснення етапів аналізу зовнішнього середовища та внутрішнього потенціалу підприємства, оцінки інвестиційних ризиків, визначення стратегічних напрямів інвестування, формування інвестиційного портфеля та моніторингу реалізації інвестиційних проєктів. Використання запропонованого підходу сприяє підвищенню ефективності інвестиційних рішень, оптимізації використання інвестиційних ресурсів та забезпеченню сталого розвитку портових стивідорних підприємств.

The article examines theoretical and methodological aspects of forming an investment strategy for the development of port stevedoring enterprises in the context of modern transformations of transport and logistics systems and increasing requirements for sustainable development. The relevance of the research is determined by the growing role of seaports in global logistics chains, the need to modernize port infrastructure, and the increasing importance of strategic investment management in conditions of economic uncertainty and environmental challenges. The study analyzes the specific features of investment activity in the port industry and identifies key factors influencing the effectiveness of investment decision-making at port enterprises.

Particular attention is paid to the integration of sustainable development principles and ESG approaches into the system of strategic investment management. It is emphasized that environmental, social, and governance factors are becoming an essential component of long-term investment planning for port operators, as they contribute to increasing the transparency of business activities, improving environmental performance, and strengthening the social responsibility of enterprises. The implementation of ESG-oriented investment projects also enhances the investment attractiveness and competitiveness of port enterprises in the international transport and logistics market.

The paper systematizes the main groups of investment risks typical for port stevedoring enterprises, including economic, financial, infrastructural,

environmental, and regulatory risks. It is argued that effective identification and assessment of these risks are a necessary prerequisite for improving the quality of strategic investment decisions and ensuring the sustainable development of port enterprises. In addition, the article proposes a conceptual model for forming the investment strategy of a port enterprise. The proposed model is based on a systemic approach and includes several interrelated stages: analysis of the external environment and internal potential of the enterprise, assessment of investment risks, consideration of sustainable development and ESG principles, determination of strategic investment priorities, formation of an investment portfolio, and monitoring of investment project implementation.

The application of the proposed model contributes to increasing the effectiveness of investment management, optimizing the use of investment resources, and strengthening the long-term development potential of port stevedoring enterprises. The results of the research can be used in the process of strategic planning and investment management in port enterprises, as well as in the development of policies aimed at supporting sustainable development in the port industry.

Ключові слова: *портові стивідорні підприємства, інвестиційна стратегія, сталий розвиток, інвестиції, управління ризиками.*

Keywords: *port stevedoring enterprises, investment strategy, sustainable development, investments, risk management.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний розвиток світової економіки характеризується посиленням ролі морського транспорту та транспортно-логістичних систем у забезпеченні ефективного функціонування міжнародної торгівлі. У цьому контексті важливе місце займають портові стивідорні підприємства, діяльність яких спрямована на організацію перевалки вантажів, забезпечення логістичних процесів та формування ефективних ланцюгів постачання. Ефективність функціонування таких підприємств значною мірою залежить від рівня розвитку портової інфраструктури, впровадження інноваційних технологій, а також

обґрунтованості інвестиційних рішень, спрямованих на модернізацію виробничих потужностей і підвищення конкурентоспроможності портових комплексів.

В умовах зростання конкуренції на світовому ринку транспортно-логістичних послуг, посилення вимог до екологічної безпеки, енергоефективності та цифровізації логістичних процесів особливої актуальності набуває формування ефективної інвестиційної стратегії розвитку портових стивідорних підприємств. Реалізація інвестиційних проектів у портовій галузі потребує значних фінансових ресурсів, характеризується тривалими строками окупності та супроводжується підвищеним рівнем ризику, що обумовлює необхідність застосування стратегічного підходу до управління інвестиційною діяльністю.

Водночас сучасні тенденції розвитку світової транспортної галузі дедалі більше орієнтуються на принципи сталого розвитку, які передбачають збалансоване поєднання економічної ефективності, соціальної відповідальності та екологічної безпеки господарської діяльності. У цьому контексті особливого значення набуває інтеграція принципів сталого розвитку та ESG-підходів у процес стратегічного планування інвестиційної діяльності портових підприємств, що дозволяє забезпечити довгострокову стійкість їх функціонування, підвищити інвестиційну привабливість та знизити вплив виробничої діяльності на навколишнє середовище.

Для портових стивідорних підприємств України питання формування ефективної інвестиційної стратегії набуває особливої актуальності з огляду на необхідність модернізації портової інфраструктури, підвищення ефективності використання виробничих потужностей, впровадження інноваційних та цифрових технологій у логістичні процеси, а також адаптації до сучасних викликів функціонування глобальних транспортно-логістичних систем. Вирішення зазначених завдань потребує розроблення науково обґрунтованих підходів до формування інвестиційної стратегії розвитку

портових стивідорних підприємств з урахуванням принципів сталого розвитку та управління інвестиційними ризиками.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена необхідністю удосконалення теоретичних та методичних підходів до формування інвестиційної стратегії розвитку портових стивідорних підприємств, що дозволить забезпечити підвищення ефективності їх діяльності, зміцнення конкурентних позицій у системі міжнародних транспортно-логістичних перевезень та сприятиме реалізації принципів сталого розвитку у портовій галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика стратегічного розвитку морських портів, інвестиційного забезпечення модернізації портової інфраструктури та впровадження принципів сталого розвитку активно досліджується в сучасній економічній науці. Значна кількість наукових праць присвячена питанням формування стратегічних підходів до управління портовими системами, підвищення ефективності їх функціонування у глобальних транспортно-логістичних мережах, а також обґрунтуванню інвестиційних механізмів модернізації портової інфраструктури.

Зокрема, у дослідженні Афанасьєвої О. та Кирюхіна А. [1] розглянуто концептуальні засади стратегічного планування розвитку морських портів та визначено ключові критерії їх ефективності. Автори обґрунтовують необхідність формування комплексної системи стратегічного управління портами, що враховує економічні, екологічні, соціальні та інноваційні аспекти їх функціонування. У роботі підкреслюється, що стратегічний розвиток портів повинен поєднувати державну політику, ринкові механізми та інноваційні технології, зокрема цифровізацію портових процесів і модернізацію інфраструктури.

Важливий напрям досліджень пов'язаний із впровадженням принципів сталого розвитку у діяльність портів. Значний внесок у розроблення цієї проблематики зробила Хейзендонк Е. [2], яка розглядає трансформацію

портових систем у контексті циркулярної економіки та сталого розвитку. Дослідниця зазначає, що сучасні порти дедалі активніше інтегрують у свою стратегію принципи ресурсної ефективності, екологічної відповідальності, цифровізації та використання інноваційних технологій, що забезпечує підвищення їх конкурентоспроможності та довгострокову економічну стійкість.

У міжнародних дослідженнях також наголошується на необхідності інтеграції інноваційних технологій та екологічних інструментів у систему стратегічного управління портами. Так, у сучасних роботах з питань енергетичної ефективності та «розумних портів» підкреслюється, що впровадження систем управління енергією, цифрових платформ і автоматизованих технологій дозволяє значно знизити енергоспоживання та обсяги викидів, одночасно підвищуючи ефективність операційної діяльності портів. Такі підходи розглядаються як один із ключових інструментів реалізації стратегії сталого розвитку портової інфраструктури.

Водночас у науковій літературі значна увага приділяється проблемам модернізації транспортної інфраструктури, підвищення інвестиційної привабливості портової галузі та інтеграції портів у міжнародні логістичні мережі [3, 4]. Дослідники підкреслюють, що ефективне функціонування портових систем значною мірою залежить від здатності портових операторів залучати інвестиційні ресурси для розвитку інфраструктури, впровадження інноваційних технологій і підвищення продуктивності перевалочних операцій.

Разом із тим аналіз сучасних наукових праць свідчить, що попри значну кількість досліджень, присвячених стратегічному розвитку портів, інвестиційній діяльності та впровадженню принципів сталого розвитку, окремі аспекти цієї проблематики залишаються недостатньо опрацьованими. Зокрема, у більшості досліджень розглядаються переважно питання загального розвитку портової інфраструктури або функціонування портових систем на макроекономічному рівні, тоді як специфіка формування

інвестиційної стратегії портових стивідорних підприємств як ключових суб'єктів портової діяльності досліджена недостатньо.

Недостатньо уваги також приділяється інтеграції принципів сталого розвитку та ESG-підходів безпосередньо у процес формування інвестиційної стратегії підприємств портової галузі, зокрема з урахуванням екологічних обмежень, інноваційних технологій та ризиків реалізації інвестиційних проєктів. Потребують подальшого наукового обґрунтування і методичні підходи до визначення пріоритетних напрямів інвестування розвитку портових стивідорних підприємств, які забезпечували б їх довгострокову конкурентоспроможність у системі глобальних транспортно-логістичних ланцюгів.

Отже, необхідність удосконалення теоретичних і методичних підходів до формування інвестиційної стратегії розвитку портових стивідорних підприємств на засадах сталого розвитку зумовлює актуальність подальших наукових досліджень у цьому напрямі та визначає предмет і зміст даної статті.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування теоретичних та методичних підходів до формування інвестиційної стратегії розвитку портових стивідорних підприємств на засадах сталого розвитку, спрямованих на підвищення ефективності їх інвестиційної діяльності, зміцнення конкурентних позицій у системі міжнародних транспортно-логістичних перевезень та забезпечення довгострокової стійкості функціонування портових підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах розвитку світової економіки та зростання ролі морського транспорту у забезпеченні міжнародної торгівлі важливого значення набуває стратегічний розвиток підприємств портової галузі. Ефективність функціонування портових стивідорних підприємств значною мірою визначається рівнем їх інвестиційної активності, здатністю залучати фінансові ресурси для модернізації виробничих потужностей, розвитку інфраструктури та

впровадження інноваційних технологій. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває формування обґрунтованої інвестиційної стратегії, яка визначає довгострокові напрями інвестиційного розвитку підприємства.

У науковій літературі інвестиційна стратегія розглядається як складова загальної стратегії підприємства, що визначає систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності та способів їх досягнення. Як зазначається в дослідженнях [3], інвестиційна стратегія є комплексом управлінських рішень, спрямованих на формування оптимальної структури інвестицій, вибір об'єктів інвестування, визначення джерел фінансування та забезпечення ефективності реалізації інвестиційних проектів у довгостроковій перспективі. Формування інвестиційної стратегії передбачає узгодження інвестиційних цілей підприємства з його загальною стратегією розвитку, а також врахування впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Для підприємств портової галузі формування інвестиційної стратегії має низку специфічних особливостей, пов'язаних із високою капіталомісткістю інфраструктурних об'єктів, тривалими строками окупності інвестицій та значною залежністю від кон'юнктури міжнародного ринку транспортно-логістичних послуг [6]. Портові стивідорні підприємства здійснюють діяльність, спрямовану на організацію вантажно-розвантажувальних операцій, обслуговування суден, зберігання та перевалку вантажів, що потребує постійного оновлення перевалочного обладнання, модернізації технологічних процесів та розвитку портової інфраструктури. У зв'язку з цим інвестиційна стратегія таких підприємств повинна бути орієнтована на забезпечення довгострокової ефективності функціонування та підвищення конкурентоспроможності у глобальних транспортно-логістичних системах.

Важливим теоретичним аспектом формування інвестиційної стратегії є визначення основних напрямів інвестиційної діяльності підприємства. У практиці розвитку портових підприємств інвестиції, як правило, спрямовуються на модернізацію портової інфраструктури, розвиток

термінальних потужностей, придбання сучасного перевалочного обладнання, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій управління логістичними процесами, а також підвищення рівня екологічної безпеки виробничої діяльності. Реалізація таких інвестиційних проєктів дозволяє підвищити продуктивність портових операцій, скоротити час обробки вантажів та оптимізувати використання виробничих ресурсів.

Крім того, формування інвестиційної стратегії підприємств портової галузі передбачає визначення джерел фінансування інвестиційної діяльності. У сучасних умовах розвитку портової інфраструктури використовуються різноманітні фінансові інструменти, серед яких важливе місце займають власні кошти підприємств, банківські кредити, залучення приватного капіталу, інвестиції міжнародних фінансових інституцій, а також механізми державно-приватного партнерства [1, 3]. Використання таких інструментів дозволяє забезпечити реалізацію масштабних інвестиційних проєктів, спрямованих на розвиток портової інфраструктури та підвищення ефективності діяльності портових підприємств.

Сучасні тенденції розвитку транспортно-логістичних систем обумовлюють необхідність врахування у процесі формування інвестиційної стратегії інноваційних та технологічних факторів. Зокрема, значного поширення набуває цифровізація портових операцій, автоматизація перевалочних процесів, впровадження систем управління вантажопотоками та використання сучасних інформаційних технологій у логістичній діяльності. У зв'язку з цим інвестиційна стратегія портових підприємств повинна передбачати реалізацію інноваційних проєктів, спрямованих на підвищення ефективності управління логістичними процесами, оптимізацію використання ресурсів та зниження операційних витрат.

Таким чином, формування інвестиційної стратегії підприємств портової галузі є складним багатокомпонентним процесом, що передбачає визначення довгострокових пріоритетів інвестиційного розвитку, вибір ефективних механізмів фінансування інвестиційних проєктів та врахування

сучасних тенденцій розвитку транспортно-логістичних систем. Реалізація ефективної інвестиційної стратегії створює передумови для модернізації портової інфраструктури, підвищення ефективності функціонування портових стивідорних підприємств та забезпечення їх сталого розвитку у довгостроковій перспективі.

У сучасних умовах трансформації світової економіки та зростання екологічних викликів важливого значення набуває інтеграція принципів сталого розвитку у діяльність підприємств транспортної галузі. Особливо актуальним це питання є для портових стивідорних підприємств, функціонування яких безпосередньо пов'язане з використанням значних матеріальних, енергетичних та природних ресурсів, а також із впливом на навколишнє природне середовище. У зв'язку з цим стратегічний розвиток портових підприємств дедалі більше орієнтується на принципи сталого розвитку, які передбачають забезпечення збалансованого поєднання економічної ефективності, екологічної безпеки та соціальної відповідальності господарської діяльності.

Концепція сталого розвитку передбачає формування таких моделей управління підприємствами, які забезпечують довгострокову стабільність їх функціонування без завдання шкоди навколишньому середовищу та з урахуванням інтересів суспільства [6]. У портовій галузі реалізація принципів сталого розвитку проявляється у впровадженні екологічно орієнтованих технологій, підвищенні енергоефективності виробничих процесів, оптимізації використання природних ресурсів, а також у мінімізації негативного впливу портової діяльності на довкілля. Як зазначає Е. Хейзендонк [2] у дослідженнях, присвячених сталому розвитку портових систем, сучасні порти повинні розглядатися не лише як транспортні вузли, але і як комплексні економічні системи, які мають інтегрувати екологічні та соціальні аспекти у процес стратегічного управління.

Важливим інструментом реалізації принципів сталого розвитку у діяльності портових підприємств є застосування ESG-підходів, що

передбачають врахування екологічних (Environmental), соціальних (Social) та управлінських (Governance) факторів у процесі прийняття управлінських і інвестиційних рішень [5]. Застосування ESG-критеріїв у діяльності підприємств дозволяє підвищити прозорість управління, забезпечити відповідальне використання ресурсів, покращити взаємодію з зацікавленими сторонами та підвищити інвестиційну привабливість підприємств.

Для портових стивідорних підприємств впровадження ESG-підходів передбачає реалізацію комплексу заходів, спрямованих на підвищення екологічної безпеки виробничих процесів, зменшення рівня викидів шкідливих речовин, впровадження енергозберігаючих технологій, розвиток систем екологічного менеджменту та забезпечення соціальної відповідальності перед працівниками і місцевими громадами [7]. Крім того, важливе значення має удосконалення системи корпоративного управління, що передбачає підвищення прозорості управлінських процесів, дотримання принципів доброчесності та ефективне управління ризиками.

У сучасній практиці розвитку портової галузі значна увага приділяється формуванню так званих «зелених портів», які орієнтовані на впровадження екологічно чистих технологій, використання відновлюваних джерел енергії, розвиток інтелектуальних систем управління транспортними потоками та оптимізацію логістичних процесів [8, 9]. Такі підходи сприяють підвищенню екологічної стійкості портових систем, зниженню операційних витрат та формуванню позитивного іміджу підприємств у міжнародному транспортно-логістичному середовищі.

Важливою складовою інтеграції принципів сталого розвитку у діяльність портових підприємств є врахування відповідних критеріїв у процесі формування інвестиційної стратегії. Інвестиційні рішення повинні враховувати не лише економічну ефективність реалізації проектів, але й їх вплив на довкілля, соціальну сферу та систему корпоративного управління. У цьому контексті ESG-орієнтоване інвестування стає одним із ключових

інструментів забезпечення довгострокової стійкості розвитку підприємств портової галузі.

Важливим інструментом оцінки рівня впровадження принципів сталого розвитку у діяльність портових підприємств є використання системи ESG-індикаторів, які дозволяють комплексно оцінити екологічні, соціальні та управлінські аспекти їх функціонування. З урахуванням специфіки діяльності портових стивідорних підприємств доцільно виокремити систему ESG-індикаторів, що характеризують основні напрями забезпечення сталого розвитку портових операторів (табл. 1).

Таблиця 1. Система ESG-індикаторів оцінки діяльності портових операторів

Компонент ESG	Індикатор	Характеристика
Environmental (екологічні)	Рівень викидів CO ₂	Обсяг викидів парникових газів у процесі портових операцій
	Енергоефективність перевалочних процесів	Споживання енергії на одиницю обробленого вантажу
	Використання відновлюваних джерел енергії	Частка альтернативної енергії у загальному енергоспоживанні
	Рівень забруднення акваторії порту	Контроль впливу портової діяльності на морське середовище
	Управління відходами	Частка утилізованих або перероблених відходів
Social (соціальні)	Рівень зайнятості персоналу	Кількість робочих місць, створених підприємством
	Безпека праці	Кількість виробничих травм, рівень охорони праці
	Професійний розвиток персоналу	Інвестиції у підвищення кваліфікації працівників
	Взаємодія з місцевими громадами	Соціальні програми та підтримка регіонального розвитку
Governance (управлінські)	Прозорість корпоративного управління	Рівень відкритості інформації про діяльність підприємства
	Система управління ризиками	Наявність процедур ідентифікації та мінімізації ризиків
	Антикорупційна політика	Дотримання принципів доброчесності та корпоративної етики
	Ефективність стратегічного управління	Наявність довгострокових стратегій розвитку підприємства

Джерело: складено автором.

Як видно з табл. 1, запропонована система ESG-індикаторів охоплює ключові аспекти діяльності портових операторів, пов'язані з екологічною безпекою, соціальною відповідальністю та ефективністю корпоративного управління. Використання таких індикаторів дозволяє здійснювати комплексну оцінку рівня впровадження принципів сталого розвитку у діяльність портових підприємств, а також сприяє підвищенню їх інвестиційної привабливості.

Таким чином, інтеграція принципів сталого розвитку та ESG-підходів у діяльність портових стивідорних підприємств є важливим чинником підвищення ефективності їх функціонування, забезпечення екологічної безпеки та формування конкурентних переваг у системі глобальних транспортно-логістичних перевезень. Використання ESG-орієнтованих механізмів управління дозволяє забезпечити збалансований розвиток портових підприємств, підвищити їх інвестиційну привабливість та сприяти реалізації стратегічних пріоритетів сталого розвитку портової галузі.

Інвестиційна діяльність підприємств портової галузі характеризується підвищеним рівнем невизначеності та ризику, що обумовлено специфікою функціонування морського транспорту, значною капіталомісткістю інфраструктурних об'єктів, тривалими строками реалізації інвестиційних проєктів та залежністю від динаміки міжнародних торговельних потоків [1, 3]. У зв'язку з цим важливим елементом формування ефективної інвестиційної стратегії портових стивідорних підприємств є своєчасна ідентифікація, класифікація та оцінка інвестиційних ризиків, які можуть впливати на результати реалізації інвестиційних проєктів.

У науковій літературі інвестиційний ризик розглядається як імовірність виникнення фінансових втрат або недоотримання очікуваних економічних результатів у процесі реалізації інвестиційних рішень [6]. Для підприємств портової галузі такі ризики формуються під впливом як внутрішніх факторів діяльності підприємства, так і зовнішніх чинників, пов'язаних із функціонуванням транспортно-логістичних систем, коливанням кон'юнктури

світових ринків, змінами регуляторного середовища та посиленням екологічних вимог.

Специфіка функціонування портових стивідорних підприємств зумовлює необхідність систематизації основних груп інвестиційних ризиків, які можуть виникати у процесі реалізації інвестиційних проєктів. Узагальнення наукових підходів до оцінки ризиків інвестиційної діяльності та врахування особливостей функціонування портових підприємств дозволяє виокремити основні групи інвестиційних ризиків, характерні для портової галузі (табл. 2).

Таблиця 2. Класифікація інвестиційних ризиків портових підприємств

Група ризиків	Характеристика	Приклади прояву
Економічні	Пов'язані зі змінами кон'юнктури ринку транспортно-логістичних послуг та міжнародної торгівлі	коливання обсягів вантажопотоків, зміни структури експорту та імпорту, нестабільність тарифної політики
Фінансові	Пов'язані з процесом залучення та використання фінансових ресурсів	валютні коливання, зміни процентних ставок, кредитні ризики, дефіцит інвестиційних ресурсів
Інфраструктурні	Виникають у результаті технічного стану портової інфраструктури та обладнання	зношеність перевалочного обладнання, обмеженість пропускної спроможності портових потужностей
Екологічні	Пов'язані з впливом портової діяльності на навколишнє середовище та посиленням екологічних вимог	посилення екологічних стандартів, витрати на декарбонізацію, обмеження діяльності через екологічні норми
Регуляторні	Обумовлені змінами державного регулювання та нормативно-правового середовища	зміни портового законодавства, митної політики, умов інвестування у портову інфраструктуру

Джерело: складено автором.

Як видно з табл. 2, інвестиційні ризики портових підприємств мають комплексний характер і охоплюють економічні, фінансові, інфраструктурні, екологічні та регуляторні аспекти діяльності. Їх виникнення може бути пов'язане як із внутрішніми особливостями функціонування підприємств

портової галузі, так і з впливом зовнішніх факторів розвитку транспортно-логістичних систем.

Особливе значення у сучасних умовах набувають екологічні та регуляторні ризики, що зумовлено посиленням міжнародних екологічних стандартів, необхідністю скорочення викидів парникових газів, впровадженням принципів «зеленої» логістики та адаптацією портової діяльності до вимог сталого розвитку. Водночас економічні та фінансові ризики значною мірою визначають інвестиційну привабливість портових підприємств і можливості залучення довгострокових інвестиційних ресурсів.

Отже, систематизація інвестиційних ризиків портових підприємств дозволяє сформулювати комплексне уявлення про потенційні загрози, що можуть виникати у процесі реалізації інвестиційних проєктів. Урахування зазначених груп ризиків у процесі стратегічного планування інвестиційної діяльності створює передумови для підвищення ефективності інвестиційних рішень, мінімізації негативного впливу невизначеності та забезпечення сталого розвитку портових стивідорних підприємств.

Формування інвестиційної стратегії розвитку портових стивідорних підприємств є важливим елементом стратегічного управління їх діяльністю та спрямоване на забезпечення довгострокового економічного розвитку, підвищення конкурентоспроможності та адаптацію до сучасних викликів функціонування транспортно-логістичних систем. В умовах зростання конкуренції на ринку морських перевезень, посилення екологічних вимог та швидкого розвитку технологій інвестиційна стратегія повинна враховувати широкий спектр економічних, технологічних, екологічних і інституційних факторів, що визначають перспективи розвитку портової галузі.

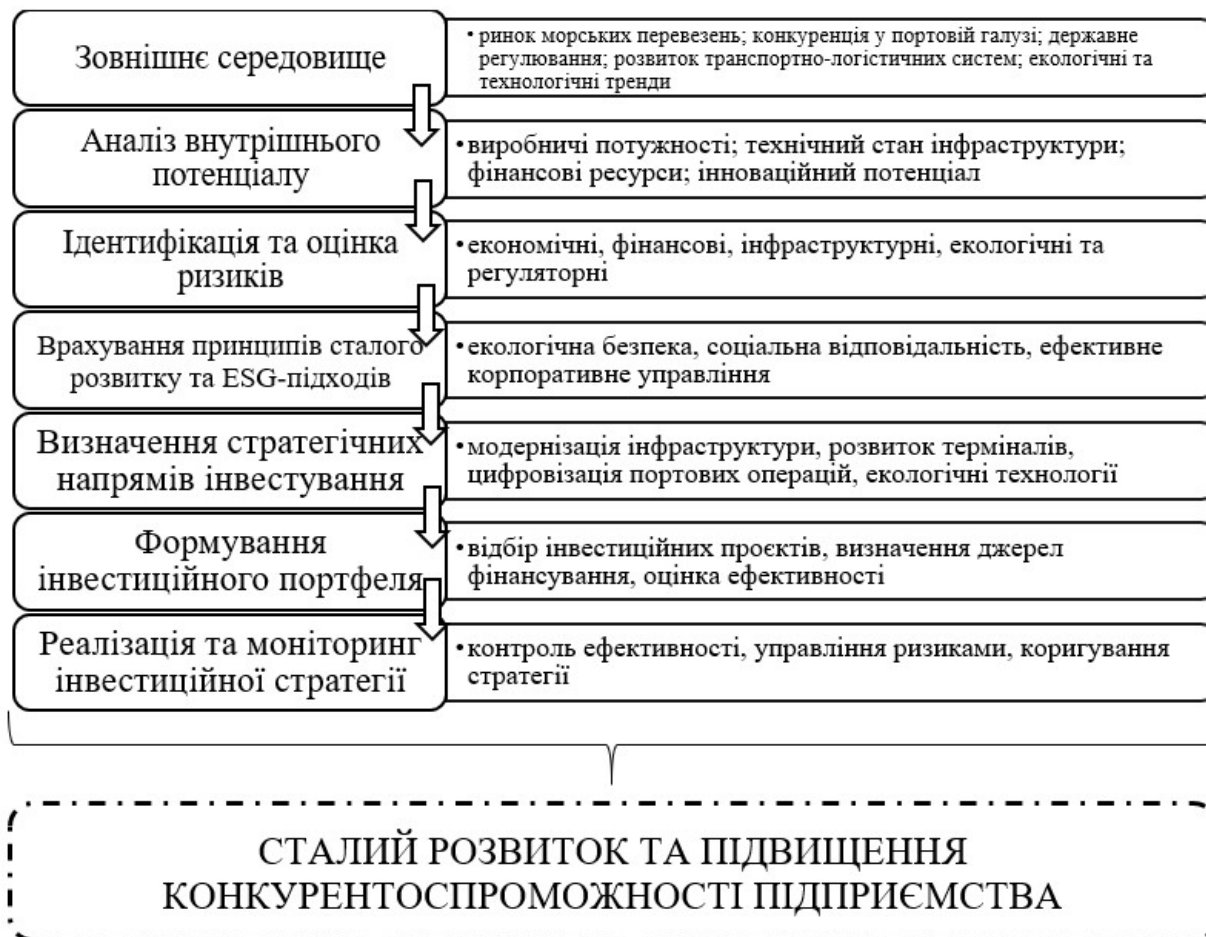
Інвестиційна стратегія портових стивідорних підприємств передбачає визначення пріоритетних напрямів інвестування, формування оптимальної структури інвестиційних ресурсів, вибір ефективних механізмів фінансування та управління інвестиційними ризиками [4]. Особливість інвестиційної діяльності портових підприємств полягає у значній

капіталомісткості інфраструктурних проєктів, необхідності модернізації перевалочного обладнання, розвитку логістичної інфраструктури та впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій управління портовими операціями. У зв'язку з цим формування інвестиційної стратегії повинно здійснюватися на основі комплексного аналізу внутрішнього потенціалу підприємства та зовнішнього середовища його функціонування.

Важливим аспектом формування інвестиційної стратегії портових стивідорних підприємств є врахування принципів сталого розвитку та застосування ESG-підходів у процесі прийняття інвестиційних рішень [2, 4]. У сучасних умовах інвестори приділяють значну увагу екологічним, соціальним та управлінським аспектам діяльності підприємств, що зумовлює необхідність інтеграції відповідних критеріїв у систему стратегічного планування інвестиційної діяльності. Реалізація ESG-орієнтованих інвестиційних проєктів сприяє підвищенню екологічної безпеки портових операцій, оптимізації використання ресурсів, покращенню умов праці персоналу та підвищенню прозорості корпоративного управління. З урахуванням специфіки функціонування підприємств портової галузі доцільним є застосування системного підходу до формування інвестиційної стратегії, який передбачає послідовне здійснення комплексу аналітичних і управлінських процедур. На основі узагальнення наукових підходів до стратегічного управління інвестиційною діяльністю та врахування особливостей функціонування портових підприємств запропоновано модель формування інвестиційної стратегії розвитку портового підприємства (рис. 1).

Модель формування інвестиційної стратегії передбачає реалізацію кількох взаємопов'язаних етапів. На першому етапі здійснюється комплексний аналіз зовнішнього середовища функціонування підприємства, що включає дослідження тенденцій розвитку світового ринку морських перевезень, стану транспортно-логістичних систем, конкурентного

середовища та нормативно-правових умов здійснення портової діяльності. Одночасно проводиться оцінка внутрішнього потенціалу підприємства, зокрема його виробничих потужностей, фінансових ресурсів, технічного стану інфраструктури та рівня технологічного розвитку.

Рис. 1. Модель формування інвестиційної стратегії портового підприємства

Джерело: складено автором.

Другий етап передбачає ідентифікацію та оцінку інвестиційних ризиків, які можуть впливати на реалізацію інвестиційних проєктів. На цьому етапі враховуються економічні, фінансові, інфраструктурні, екологічні та регуляторні ризики, що були систематизовані у попередньому розділі дослідження. Оцінка інвестиційних ризиків дозволяє визначити потенційні загрози реалізації інвестиційних проєктів та сформувати механізми їх мінімізації.

На третьому етапі визначаються стратегічні напрями інвестиційного розвитку підприємства. До основних напрямів інвестування у портовій галузі належать модернізація перевалочного обладнання, розвиток портової інфраструктури, впровадження цифрових технологій управління логістичними процесами, підвищення енергоефективності виробничих процесів та реалізація екологічно орієнтованих інвестиційних проєктів. Визначення таких напрямів повинно здійснюватися з урахуванням довгострокових цілей розвитку підприємства та тенденцій розвитку транспортно-логістичних систем.

Наступним етапом є формування інвестиційного портфеля підприємства, що передбачає відбір найбільш ефективних інвестиційних проєктів з урахуванням їх економічної доцільності, рівня ризику, строків окупності та відповідності принципам сталого розвитку. На цьому етапі здійснюється вибір джерел фінансування інвестиційної діяльності, серед яких можуть використовуватися власні кошти підприємства, кредитні ресурси, інвестиції приватних компаній, а також механізми державно-приватного партнерства.

Заключним етапом формування інвестиційної стратегії є реалізація та моніторинг інвестиційних проєктів. У процесі реалізації інвестиційної стратегії здійснюється контроль за ефективністю використання інвестиційних ресурсів, оцінка результатів реалізації інвестиційних проєктів та коригування стратегічних рішень з урахуванням змін зовнішнього середовища.

Таким чином, запропонована модель формування інвестиційної стратегії розвитку портових стивідорних підприємств базується на системному підході до управління інвестиційною діяльністю та враховує ключові фактори розвитку сучасних транспортно-логістичних систем. Використання такої моделі дозволяє підвищити ефективність інвестиційних рішень, забезпечити раціональне використання інвестиційних ресурсів та сприяти сталому розвитку підприємств портової галузі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений теоретичний аналіз дозволяє сформулювати низку узагальнень щодо особливостей формування інвестиційної стратегії розвитку портових стивідорних підприємств у контексті сучасних трансформацій транспортно-логістичних систем та посилення вимог до забезпечення сталого розвитку. По-перше, інвестиційна стратегія портових підприємств розглядається як важливий елемент стратегічного управління, спрямований на забезпечення довгострокового розвитку, підвищення ефективності використання ресурсів та зміцнення конкурентних позицій підприємств у системі міжнародних транспортно-логістичних перевезень.

По-друге, встановлено, що ефективність інвестиційної діяльності портових стивідорних підприємств значною мірою залежить від інтеграції принципів сталого розвитку та ESG-підходів у систему стратегічного управління. Урахування екологічних, соціальних та управлінських факторів сприяє підвищенню інвестиційної привабливості підприємств, забезпечує їх стійкість до зовнішніх викликів та створює передумови для довгострокового розвитку.

По-третє, обґрунтовано необхідність системного врахування інвестиційних ризиків у процесі формування інвестиційної стратегії портових підприємств. Систематизація основних груп ризиків дозволяє підвищити обґрунтованість інвестиційних рішень і мінімізувати негативний вплив невизначеності на результати реалізації інвестиційних проєктів.

Науковий результат дослідження полягає у розробленні концептуальної моделі формування інвестиційної стратегії розвитку портового підприємства, яка передбачає аналіз середовища функціонування, оцінку інвестиційних ризиків, врахування принципів сталого розвитку та визначення стратегічних напрямів інвестування. Запропонований підхід сприяє підвищенню ефективності інвестиційної діяльності та забезпеченню сталого розвитку портових стивідорних підприємств.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з удосконаленням методів оцінки ефективності інвестиційних проєктів у портовій галузі, розробленням інструментів управління інвестиційними ризиками, а також дослідженням можливостей інтеграції цифрових технологій та ESG-критеріїв у систему стратегічного управління розвитком портових підприємств.

Література

1. Afanasieva O., Kyriukhin A. Strategic planning for the development of Ukraine's seaports: definitions, trends, efficiency criteria. *Economics and Education*. 2025. Vol. 10. P. 19–25. URL: https://www.researchgate.net/publication/393227580_STRATEGIC_PLANNING_FOR_THE_DEVELOPMENT_OF_UKRAINE'S_SEAPORTS_DEFINITIONS_TRENDS_EFFICIENCY_CRITERIA (дата звернення 10.03.2026).
2. Haezendonck E. Port strategy for sustainable development: circularization and value creation—introduction to a special issue. *Sustainability*. 2020. Vol. 12, No. 23. Article 9914. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12239914> (дата звернення 10.03.2026).
3. Vorkunova O. Features of approaches to the interpretation of the concept and the influence of factors on the financial strategy of port activity enterprises. *European Science*. 2025. No. 5(sge42-05). P. 66–105. DOI: <https://doi.org/10.30890/2709-2313.2025-42-05-015> (дата звернення 10.03.2026).
4. Koval V., Soroka L., Metil T., Honcharova I., Kior O., Khakhlov S. Strategic management of sustainable development of transport infrastructure as a component of the economic security of Ukraine. *Intellectualization of Logistics and Supply Chain Management*. 2020. No. 1. P. 25–33. URL: https://www.researchgate.net/publication/399213943_Strategic_management_of_sustainable_development_of_transport_infrastructure_as_a_component_of_the_economic_security_of_Ukraine (дата звернення 10.03.2026).
5. Про схвалення Стратегії запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-zaprovadzhennia-pidpriemstvamy-zvitnosti-iz-stalo-a1015r> (дата звернення 10.03.2026).

6. Жихарева В. В., Ксандінов Н. Т. Сучасні тенденції інвестування в портовій галузі. *Розвиток транспорту*. 2025. № 1(24). С. 8–19. URL: <https://rp.onmu.org.ua/handle/123456789/4362> (дата звернення 10.03.2026).

7. Alamoush A., Ballini F., Ölçer A. Revisiting port sustainability as a foundation for the implementation of the United Nations Sustainable Development Goals (UN SDGs). *Journal of Shipping and Trade*. 2021. URL: https://www.researchgate.net/publication/356020276_Revisiting_port_sustainability_as_a_foundation_for_the_implementation_of_the_United_Nations_Sustainable_Development_Goals_UN_SDGs (дата звернення 10.03.2026).

8. OECD/ITF. Port investment and container shipping markets. Paris : OECD Publishing, 2015. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789282107850-en> (дата звернення 10.03.2026).

9. Sustainable port development and improving port performance. United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP). URL: <https://www.unescap.org/sites/default/files/Port%20development%20-%20Fulltext.pdf> (дата звернення 10.03.2026).

References

1. Afanasieva, O. and Kyriukhin, A. (2025), “Strategic planning for the development of Ukraine's seaports: definitions, trends, efficiency criteria”, *Economics and Education*, vol. 10, pp. 19–25, available at: https://www.researchgate.net/publication/393227580_STRATEGIC_PLANNING_FOR_THE_DEVELOPMENT_OF_UKRAINE'S_SEAPORTS_DEFINITIONS_TRENDS_EFFICIENCY_CRITERIA (Accessed 10 March 2026).

2. Haezendonck, E. (2020), “Port strategy for sustainable development: circularization and value creation—introduction to a special issue”, *Sustainability*, vol. 12, no. 23. <https://doi.org/10.3390/su12239914>.

3. Vorkunova, O. (2025), “Features of approaches to the interpretation of the concept and the influence of factors on the financial strategy of port activity enterprises”, *European Science*, vol. 5, no. sge42-05, pp. 66–105. <https://doi.org/10.30890/2709-2313.2025-42-05-015>.

4. Koval, V., Soroka, L., Metil, T., Honcharova, I., Kior, O. and Khakhlov, S. (2020), “Strategic management of sustainable development of transport infrastructure as a component of the economic security of Ukraine”, *Intellectualization of Logistics and Supply Chain Management*, vol. 1, pp. 25–33, available at: <https://www.researchgate.net/publication/399213943> Strategic management of sustainable development of transport infrastructure as a component of the economic security of Ukraine (Accessed 10 March 2026).

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2024), “On approval of the strategy for the implementation of sustainability reporting by enterprises”, available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-zaprovadzhennia-pidpriemstvamy-zvitnosti-iz-stalo-a1015r> (Accessed 10 March 2026).

6. Zhykharieva, V.V. and Ksandinov, N.T. (2025), “Modern investment trends in the port industry”, *Rozvytok transportu*, vol. 1, no. 24, pp. 8–19, available at: <https://rp.onmu.org.ua/handle/123456789/4362> (Accessed 10 March 2026).

7. Alamoush, A., Ballini, F. and Ölçer, A. (2021), “Revisiting port sustainability as a foundation for the implementation of the United Nations Sustainable Development Goals (UN SDGs)”, *Journal of Shipping and Trade*, available at: <https://www.researchgate.net/publication/356020276> Revisiting port sustainability as a foundation for the implementation of the United Nations Sustainable Development Goals UN SDGs (Accessed 10 March 2026).

8. OECD/ITF (2015), *Port investment and container shipping markets*, OECD Publishing, Paris, France. <http://dx.doi.org/10.1787/9789282107850-en>.

9. United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP) (2020), “Sustainable port development and improving port performance”, available at: <https://www.unescap.org/sites/default/files/Port%20development%20-%20Fulltext.pdf> (Accessed 10 March 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 15.03.26

Прорецензовано / Revised: 18.03.26

Схвалено до друку / Accepted: 20.03.26